

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič & Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3.—, večji inserati petič vrsta Din 4.— Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisli se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO

LJUBLJANA, Knašičeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8 — — — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

674 SRESKIH KANDIDATOV

Zastopane so vse bivše stranke, vse vere, vsa plemena in vsi sloji — Tudi Nemci in Madžari kandidirajo — Dolžnosti zavednih državljanov v zadnjem tednu

Beograd, 30. oktobra. r. Po zadnjih podatkih je prijavljenih v vsej državi 674 sreskih kandidatov, ki se bore za 305 poslanskih mandatov. Tristošest mandati pripade, kakor znano, nosilcu državne liste, tako da bo imela bodoča Narodna skupščina skupno 306 narodnih poslancev. Med kandidati so vsi člani vlade razen finančnega ministra dr. Djordja Djurića, ministra za socijalno politiko dr. Marka Kostrenčiča in ministra brez portfelja dr. Stanka Šverljuga.

Pregled sreskih kandidatnih list dokazuje že na prvi pogled, da so se znašli na skupnem delu v cilju izvedbe velike nacionalne politike in obširnega državnega programa skladno z novo ureditvijo države ljudje, ki so prej bili pristaši raznih političnih strank in zavzemali visoke položaje v vodstvu vseh bivših strank. V velikem številu so zastopani pristaši bivše radikalne, demokratske, hrvatske seljačke in samostalne demokratske stranke, zastopani pa so tudi pristaši bivše slovenske ljudske,

zemljoradniške, samostojne kmetijske in muslimanske stranke. Predstavniki nemške narodne manjšine so postavili prav toliko kandidatov, kolikor so imeli mandatov v zadnji Narodni skupščini. Med kandidati so tudi predstavniki madžarske narodne manjšine. Baš dejstvo, da so se združili na enotni listi in torej tudi na enotnem programu predstavnikov vseh bivših strank in organizacij, je še bolj povečalo zanimanje za volitve.

Sreski kandidati razvijajo zadnje dni živahno agitacijo, ki jo oživlja še okoliščina, da je le malo srezov, v katerih je samo po en kandidat. V večini srezov je postavljenih po več kandidatov. Agitacija se razvija v duhu afirmacije narodnega in državnega edinstva ter v duhu narodne sloge. Volilna borba je popolnoma različna od one, ki smo je bili vajeni doslej. Kandidatje ne tekmujejo med seboj v demagogiji in nikdar izpolnjenih obljubah, marveč stavljajo volilcem jasno vprašanje, da pri

volitvah dne 8. novembra odobre politiko narodnega in državnega edinstva, kakršna je obeležena v novi ustavi ter da izvolijo med kandidati ljudi, ki jim najbolj zaupajo in ki bodo najbolj zastopali njihove interese.

Po shodih, sestankih in konferencah, ki se vrše sedaj, mora slediti v zadnjem tednu pred volitvami agitacija od moža do moža. Ne samo kandidati in njihovi namestniki, marveč vsak, ki se zaveda svoje državljanske dolžnosti, mora te dni storiti vse, da bo udeležba pri volitvah čim večja, da tako pokažemo zunanjemu svetu, da so na napačni poti vsi oni, ki morda še vedno računajo na to, da Jugoslaven med seboj nismo složni. Mnogo je še omahljivcev, ki si mislijo: saj bodo opravili tudi brez mene. Prav te ljudi je treba spraviti k zavesti ter jim dopovedati, da so sedanjí časi tako resni, da greši vsakdo, kdor bi na dan volitev ostal doma. Vsi volilci do zadnjega moža na volišče! — to mora biti geslo v teh dneh.

Obrtništvo in volitve

»Obrtni vestnik«, glasilo obrtništva dravske banovine, objavlja daljši članek o važnosti volitev za obrtništvo ter pravi med drugim:

Ni stanu, ki bi bolj občutil svetovno gospodarsko krizo, kakor je ravno obrtništvo. Zato pa tudi ne smemo iti kar tako preko za nas tako važnega momenta, v katerem ta čas živimo. V vseh dnevnikih čitamo te dni mnogo o živahnem volilnem gibanju. Vsa poročila govore na eni strani o veliki pripravljenosti za udeležbo pri pomembnih volitvah 8. novembra, na drugi strani pa živahno propagirajo, da se pač narod zagotovo udeleži teh volitev in se ne abstiniira na prigovarjanje nekaterih, ki jim ni cilj pozitivno delo. Kaj je boljše? Obrtništvo kot vselej dovolj preudarno in dovolj narodno in državno zaveden faktor se bo prav gotovo zavedalo, da je vsako pozitivno delo vodi k uspehom, nikakor pa ne golo zabavljanje in omalovaževanje.

»Vsakdo toliko velja, kolikor pač zna.« Za vsak naskok, za vsako uveljavljanje je

treba biti dobro pripravljen. Ni vseeno, ako ostajajo volilci doma in izvajajo abstinenco. Nasprotno je dolžnost vsakega obrtnika, da gre na dan 8. novembra na volišče in da povede s seboj h glasovanju tudi prijatelje malodušneže. Držimo se prislovice »Brez dela ni jela«. Ako odklanja svoje sodelovanje, tudi nimaš pravice kritike nad delom, tudi ne moreš zahtevati niti pričakovati uspehov. Delajmo vsi na to, da 8. novembra ne bo nikogar manjkalo na volišču! Vsak naj odda svoj glas za kandidata svojega okoliša. Dokažimo, da smo zadostno zreli, da je veliko naših glasov. Potem pa bomo tudi lahko kaj zahtevali od naših kandidatov. Seveda zavisti to od tega, če jih bomo zadostno podprli. Lahko smo trdno uverjeni, da nam bodo oni toliko dali, kolikor močne se bomo pač ob volitvah pokazali. Naj ne bo nobenega obrtnika, ki bi 8. novembra, na ta odločilen dan, ko smo poklicani javno dokumentirati moč in veličino naše države, manjkal na volišču!

Priznanje Nj. Vel. kralja Rdečemu križu

Uspešna akcija za pomoč pasivnim krajem — Nujna potreba stalnega sodelovanja humanitarnih in kulturnih organizacij z Rdečim križem

Beograd, 30. oktobra. Razširjeni izvršni odbor Rdečega križa kraljevine Jugoslavije je imel te dni svojo sejo, na kateri je predsednik dr. Marko Leko poročal med drugim o svoji nedavni avdienci pri Nj. Vel. kralju. Poročal je vladarju o dosedanjem delu društva za pomoč pasivnim pokrajinam. Pri tej priliki je dr. Leko podal tudi pregled društvene organizacije. Organizacija ima sedaj nad tisoč krajevnih odborov, vendar pa je posel pri zbiranju prispevkov za prebivalstvo pasivnih pokrajin tako ogromen, da ga društvo samo ne more obvladati. Zaradi tega se je Rdeči križ obrnil na sorodna humanitarna in kulturna društva ter na državne in samoupravne oblasti. Povsod je

našel popolno razumevanje. V vsej državi so bili osnovani posebni odbori, ki sodelujejo v akciji Rdečega križa. Nj. Vel. kralj je pri tej priliki izrazil željo, naj bi se ti narodni odbori pretvorijo v stalno institucijo, ki bi vedno delovala v duhu Rdečega križa. Taki odbori naj bi obstojali ne samo po mestih in trgih, marveč tudi po vaseh, a centrala bi bila v okrilju odbora Rdečega križa v Beogradu, ki bi na ta način dobivala najzanesljivejše podatke o položaju v posameznih pokrajinah, kar bi obenem omogočalo pravilno in pravočasno razdelitev podpor. Nj. Vel. kralj je pozelel delu Rdečega križa kar največji uspeh.

Nemčija in Youngov načrt

Oficijelno pojasnilo h komunikeju o razgovorih Hooverja in Lavaža — Nemčija more zahtevati nov moratorij le na podlagi Youngovega načrta

Pariz, 30. okt. Kakor poroča »Matin« iz Newyorka, je izšlo uradno poročilo, ki je prav za prav komentar k prvotnemu uradnemu poročilu o razgovorih med Lavažom in Hooverjem, ker je bilo prvotno poročilo nejasno.

Komunike pravi: Če si Nemčija želi nov moratorij, mora zanj zaprositi, preden potече sedanjí, torej do meseca junija prihodnjega leta. Zahtevati pa ga more le v skladu z določili Youngovega načrta. Ko prejme baselska banka nemško zahtevo o novem moratoriju, mora določiti poseben odbor, ki ugotovi nemško plačilno sposobnost. Svoje poročilo mora ta odbor predložiti nemškemu upniku, ki sklepajo o novem moratoriju. Končno prouči vse vprašanje še vrhovna oblast Zedinjenih držav, ki sicer ne sodeluje pri izvajanju Youngovega načrta.

ta, in odloči o moratoriju, kolikor bi ta direktno ali indirektno vplival na vprašanje mednarodnih vojnih dolgov.

Vprašanje pa je, pravi »Matin«, ali bo pri tem nazadnje obveljala beseda predsednika Hooverja, ki bo v tem pogledu vsakomur upošteval mnenje ameriškega kongresa, ali pa bo odločala posebna kongresna komisija. Zedinjene države bodo v prvi vrsti odločale, ali se istočasno z dovolitvijo moratorija znižajo vojni dolgovi in v kolikšni meri. Ameriški uradni krogi že sedaj naglašajo, da se Zedinjene države niso obvezale znižati vojnih dolgov in reparacijske dajatve v enaki meri, kolikor bi znašala moratorijska vsota. Prav tako tudi ni določeno, da bi Francija v primeru če se črtajo vsi vojni dolgovi, imela sploh še kakšno pravico do kakršnihkoli prejemkov.

Posledice Bethlenove politike

Budimpešta, 30. oktobra. Vodilni politični Bethlenove unitaristične stranke so imeli včeraj posvetovalno, na katerem so razpravljali, kako bi bilo mogoče preprečiti grozeči razpad stranke v več frakcij. Poročilo komisije Društva narodov postavlja namreč finančno gospodarstvo Bethlenove vlade v zelo slabo luč in se je zato za to, da se bo stranka razcepila. Vodilni politiki stranke so glede na to zaprosili grofa Bethlena, naj čim prej zopet prične aktivno sodelovati v madžarskem političnem življenju.

Hitlerjeva pogajanja z vojnim ministrom

Berlin, 30. oktobra. AA. Zadnje čase je imel general v. Schleicher, uradni predstavnik v ministertvu za državno brambo, več razgovorov s Hitlerjem. Na dnevnem redu teh razgovorov je bilo tudi vprašanje, kakšno razmerje naj bo med nacionalnimi socialisti in državno brambo. Hitler je pri tej priliki opetovano izjavil, da njegova stranka odločno obsodja vsako razdiralno delo v vrstah državne brambe in da bodo iz njegove stranke izključeni vsi, ki bi se poslužili nelojalnih sredstev.

Ameriško žito za Francijo in Nemčijo

Pariz, 30. oktobra. Iz Washingtona poročajo, da se vrše tam že dalje časa pogajanja med zastopniki francoskih in nemških uvoznikov zaradi nakupa večjih količin žita in bombaža. Francija namerava nakupiti 20 milijonov bušijev žita. Iz

Nemčije pričakuje naročil za 7,5 milijonov bušijev ter prav toliko množino bombaža. Ta transakcija bi se izvršila s posredovanjem newyorških in pariških bank.

Iz prosvetne službe

Beograd, 30. oktobra. »Službene novine« objavljajo ukaz, s katerim so upokojeni profesorji dr. Ljudevit Pivko, Anton Gvajc in Anton Kovačič na moškem učiteljsku v Mariboru. — Za predsednika stalne izpitne komisije za profesorje srednjih in strokovnih šol je imenovan upokojeni, omočnik prosvetnega ministra Svetolik Stefanović.

Na dan volitev ne bo sportnih prireditev

Beograd, 30. oktobra. Upravalni odbor JNS je na svoji snodni seji sklenil, da se odpovedo vse za 8. november napovedane prvenstvene in prijateljske nogometne tekme.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 2273.75 — 2280.62, Bruselj 786.49 — 788.85, Curih 1098.45 — 1101.75, London 214.89 — 223.39, Newyork 5624.01 — 5641.01, Pariz 222.— — 222.66, Praga 166.86 — 166.86, Trst 288.52 — 294.52.

INOZEMSKE BORZE

Curih. Beograd 9.05, Pariz 20.18, London 19.85, Newyork 513, Bruselj 71.60, Milan 26.50, Madrid 45.75, Amsterdam 207, Berlin 121, Sofija 3.72, Praga 15.10, Varšava 57.40, Budimpešta 90.02, Bukarešta 3.07.

Preosnova angleške vlade

Število ministrov bo povečano na 20, da dobi konzervativna stranka svoji moči primerno zastopstvo

London, 30. oktobra. Ministrski predsednik Macdonald je imel včeraj po avdienci pri kralju daljši razgovor z lordom kancelarjem Sankeyem, Baldwinom, Snowdenom, Thorasom, Herbertom Samuelom in generalnim državnim pravnikom Iowittom.

Včeraj se je vršila tudi prva seja vlade po volitvah. Na seji so razpravljali o položaju, ki je nastal po zmagi vlade pri volitvah. Finančni minister Snowden, ki sploh ni kandidiral, je pri tej priliki podal ostavko. V zvezi s tem bo v najkrajšem času izvedena preosnova vlade. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, se preosnova vlade ne bo izvršila na škodo Macdonaldove skupine delavske stranke, čeprav ima najmanj poslancev, marveč bodo ostali v vladi vsi dosežani delavski ministri. Da pa se upošteva porast konzervativne stranke pri sestavi vlade, bo število ministrov povečano na 20, tako da bo tudi konzervativna stranka imela v vladi primerno zastopstvo. Mnogo bolj kakor pri preosnovi vlade se bo po sodbí političnih krogov uveljavil vpliv konzervativne premoči na gospodarskem polju. Najvaž-

nejše vprašanje pri tem je bodoča angleška trgovinska politika. Uvedba zaščitnih carin bi skoro vse evropske države postavila pred nov položaj in izvoz v Anglijo bi se po vsej verjetnosti zelo omejil. Posebno bi bile prizadete skandinavke države, Nemčija in Francija.

London, 30. oktobra. Z izvolitvijo dveh liberalnih poslancev na Škotskem, ki podpirata vlado, se je vladna večina zvišala na 557 poslancev. Opazila ima doslej vsega 55 poslancev, dočim rezultati za tri mandate še niso znani. Objavljeni bodo šele v soboto.

London, 30. oktobra. Splošno so mislili, da bo Henderson zaradi svojega poraza pri volitvah, pri katerih sploh ni bil izvoljen, odločil mesto predsednika svetovne razorožitvene konference, ki ga je sprejel, ko je bil še angleški zunanji minister. Iz Hendersonove okolice pa vse te vesti o njegovem odstopu zanikajo in njegov sin je izjavil novinarjem, da bo Henderson slej ko prej ostal predsednik svetovne razorožitvene konference, ker ni bil izvoljen na to mesto kot državnik ali politik, marveč kot oseba.

Povratak Pilsudskega v Varšavo

Varšava, 30. okt. Maršal Pilsudski se je včeraj nepričakovano vrnil iz Rumunije v Varšavo. Njegov povrtek je bil prav tako nenaden kakor njegov svoječasen odhod in je zaradi tega dal v političnih krogih povod za najrazličnejše govorice. V vladnem bloku zagotavljajo, da ta nepričakovani povrtek nima posebnega pomena in je samo posledica slabega vremena.

Redukcija prejemkov madžarskih upokojencev

Budimpešta, 30. oktobra. Odbor tridesetih je imel včeraj sejo, na kateri je sprejel poleg drugih tudi uvedbo o madžarskih upokojencih v inozemstvu in o njihovih prejemkih. Upokojenec, ki živi v tujini in sprejemajo do 250 pengov na mesec, je priznal polno pokojnino, drugim, ki prejemajo 250 do 1000 pengov pokojnine na mesec, pa je pokojnino znižal tako, da znašajo največji pokojninski prejemki za posameznika 500 Din. Čim pa se ti upokojenci vrnejo na Madžarsko, se jim spet prizna celotna pokojnina.

Komunistični teror v Nemčiji

Bremen, 30. okt. Policija v Bremeu je izsledila komunistično teroristično skupino, ki si je nadela ime »Rdeča policija« in je imela namen, izvrševati atentate na policijske uradnike, vodilne osebnosti oblasti in na nezanesljive lastne pristaše. Pri zasledovanju nekoga člana te teroristične skupine sta bila ranjena od strelcev on policist in dva civilista, begunec sam pa je bil zadet v trebuh.

Berlin, 30. okt. Preiskava proti komunističnemu funkcijonarju Ueberbrücknu je ugotovila, da izvira zaplenjeno razstrelivo iz neke sloziške in holsteinske municijske tovarne. Aretiranih je bilo osem nadaljnjih komunističnih funkcijonarjev. Na pismih Ueberbrückna so našli tajna znamenja in policijski sedaj preiskuje, kdo se skriva za njimi.

Upor na Cipru

London, 30. okt. Po vesteh, ki prihajajo z otoka Cipra, se je vetaško gibanje v mestih skoro docela končalo. Kmetje na deželi pa se še vedno upirajo. Napadli so celo vrsto državnih žitnih skladišč in požgali vse zaloge žita. Zažgali so tudi enega izmed redkih ž zdov na otoku.

London, 30. oktobra. Kolonijalni minister Thomas je obvestil angleškega guvernerja na Cipru, da je angleška vlada zelo vznemirjena zaradi nemirov na Cipru. Poziva guvernerja, da ukrene vse, kar smatra za potrebno, da se vzpostavi red in mir. Vlada mu obljublja vsako podporo ter izjavlja, da ne more trpeti nemirov in uporov ne sedaj ne v bodočnosti.

London, 30. oktobra. Upora na otoku Cipru dosele še ni bilo mogoče zatreti. V Limniju je prišlo do spopada med angleškimi četami in uporniki, ki so zažgali več angleških hiš. V Salamisu je množica zažgala policijsko postojlo. Po mestih strajajo ceste orožniške patrulje, nad ostalim uporniškim ozemljem pa krožijo vojaška letala.

Noblova nagrada za medicino

Stockholm, 30. oktobra. AA. Letošnja Noblova nagrada za medicino je bila podeljena profesorju Otonu Warburgu za odkritje dihalnega fermenta.

Splošna kontrola mleka

Najslabše mleko prihaja v mesto po Vodnikovi, najboljše pa po Tržaški cesti

Ljubljana, 30. oktobra.

Danes teden je mestno tržno nadzorstvo skupno s Higijenskim zavodom, mestnim fizikatom in s podporo mestnega dobrotarstvenega urada izvršilo celoten popis donalcev mleka v Ljubljano ter popisalo pri vsakem prodajalcu, koliko ima krav, koliko pridelala mleka in masla, ali izdehuje posneto mleko in kako ga uporablja, kakšno mleko dovaja v Ljubljano, jutranje, opoldansko ali večerno, kakšne razmere vladajo v hlevu, ali so krave zdrave ali bolne. Nadalje je bilo popisano, od kod izvira mleko, kako se kupuje, ali po vsebini maščobe, ali po množini, koliko časa preteče med sprejemom mleka na kraju in oddajo v mesto in kako se spravlja mleko.

Podlago pregledovanju živil tvori zakon o nadzorstvu nad živilom z dne 30. januarja t. l. Na podlagi tega zakona je tudi Higijenski zavod v Ljubljani prevzel analizo in kontrolo živil, mestno tržno nadzorstvo je pa začelo pošiljati vzorce raznih živil, ki so bili vzeti prodajalcem, in pokazalo se je, da je bila kontrola res potrebna. Predvsem nas seveda zanima mleko kot najvažnejši življenjski produkt. Prosta analiza je pokazala, da je bilo baš mleko večkrat pokvarjeno ali ponarejeno, onesnaženo ali posneto ali drugače neprimerno za hrano.

V zadnjem času je bil v Ljubljani ustanovljen popolnoma modernizirani obrat Osrednjih mlekar, ki so začele forsirati svoje mleko, kar se jim pa ni v polni meri posrečilo. Ljubljanske gospodinjice so namreč precej tesno navezane na svoje mlekarice in so mnogi, da imajo mlekarice boljše mleko.

Ker se je pa v vseh večjih mestih uvedlo centralno razprodajanje mleka, se je pokazala potrebno ugotoviti, kako je prav za prav v resnici z mlekom. Potrebno je bilo izvesti sistematičen pregled mleka v Ljubljani. Zato je Higijenski zavod mestnemu načelstvu oziroma mestnemu fizikatu stavil vlogo, v kateri je predlagal, naj se izvrši enkrat splošna kontrola v Ljubljano uvoženega mleka, da se ugotovi stanje in kakovost mleka odnose, da se izvede nekaka perustacija.

Higijenski zavod je predlagal mestnemu fizikatu, naj se na določeni dan postavi na vse mitnice osebe s pripravami, z vprašalnimi polami za zgoraj omenjeni popis in s steklenicami za vzorce mleka. Mestno nadzorstvo je ta predlog sprejelo in tako se je kontrola mleka res izvršila.

Seveda je to zahtevalo ogromno dela. Na 10 mitnicah je Higijenski zavod dirigiral osebe, ki ga je bilo potrebno posebej poučiti, pripraviti je bilo treba vprašalne pole, veliko množico steklenic ter organizirati vse tako, da je bilo možno v najkrajšem času pregledati ter kontrolirati okrog 1000 vzorcev v Ljubljano uvoženega mleka. To se je vršilo 23. oktobra.

Rezultati kontrole so bili upravičeno porazni. Na vseh mitnicah so odvzeli kontrolni organi 951 vzorcev mleka, vsaki mlekarici po pol litra, nekaterim tudi več, kar kaže na velike količine mleka (jutranje, opoldansko ali večerno). Od tega so spoznani za neprimerne 29% vzorcev, 71% pa za primerne. To je povprečno število, znatno nad tem povprečnim številom pa so rezultati na posameznih mitnicah. Najslabše mleko prihaja v Ljubljano skozi mitnico na Vodnikovi cesti, to so kraji Zgornja Šiška, Dravljica in Koseze. Tam so ugotovili 48 in pol odstotka vzorcev neprimerne mleka, pri mitnici na Šmartinski cesti pa 46% vzorcev. Najboljši rezultati so s Tržaške ceste, mleko, ki prihaja z Viča, in bližnje okolice, je bilo samo 4,7 odstotka neprimerno. Razmeroma dobro mleko so pripeljali tudi skozi mitnico na Izanski cesti, kjer so ugotovili 17,5% slabih vzorcev.

V sorazmerju s tem številom je tudi število dobaviteljev navedenega mleka. Na mitnici na Vodnikovi cesti je bilo 61% mlekaric s slabimi vzorci mleka. Kot rečeno, so nekaterim mlekaricam vzeli po več vzorcev mleka.

Vsega skupaj je Higijenski zavod z odvzetimi vzorci omenjenega dne kontroliral 16.804 l mleka; tu je že vpoštevano 4454 l mleka od mlekariskih zadrug. Od tega mleka je bilo spoznano za neprimerno 23,5%, torej skoraj četa četrtina. Brez mleka Mlekariskih zadrug znaša pa množina slabega in neprimerne mleka 28,5%. Glede na ugotovitve posameznih vzorcev, tudi množina neprimerne mleka odgovarja krajem. Tako znaša množina neprimerne mleka na Vodnikovi mitnici 56,5%, torej skoraj polovico.

Higijenski zavod je pri kontroli mleka ugotovil tudi okuženje mleka z gnojnimi celicami vnetja vimen pri kravah. Tako so ugotovili na mitnici na Dunajski cesti primere 13 obolenih krav, pri mitnici na Dolenjski cesti je izviralo tako mleko od 6 krav, drugod pa nekoliko manj. Tako mleko je zelo škodljivo in rado povzroča bolezni, ker so v njem levkociti in gnojni streptokoki.

Če pregledamo vzorce neprimerne mleka, vidimo na primer, da je bilo na Šmartinski mitnici od 40 vzorcev 30 neprimernih zaradi onesnaženosti, 10 pa zaradi posnemanja mleka. Na Vodnikovi mitnici se to razmerje spremeni tako, da pride na 5 vzorcev onesnaženega 1 vzorec posnatega mleka.

Vzrok onesnaženosti mleka je čisto nevednost, pa tudi površnost in lahkomišelnost.

Edina slovenska tedenska revija
»Življenje in svet«. — Posamezna številka 2.— Din.

no ravnanje z njim. Posnemanje mleka je seveda poglavitno zase. Zato gre vse priznanje mlekariskim zadrugam, ki si prizadevajo kakovost mleka s filtriranjem, zboljšati, zlasti zaslužijo v tem pogledu priznanje Osrednje mlekarne, ki so baš tisti dan oddale 1540 l dobrega mleka.

Higijenski zavod bo odstopil rezultate kontrole vzorcev mleka mestnemu nadzorstvu obenem s predlogi glede splošne sanacije in kontrole mleka v Ljubljani. Mlekarice, čijih mleko je bilo spoznano za neprimerno, bodo zaenkrat plačale samo stroške za pregled mleka, globa bo znašala približno 80 Din.

Vrtnarji v boju za obstanek

Privatni vrtovi so morali prositi za obrtne liste — Konkurenca mestne vrtnarije — Iz inozemstva uvoženo cvetje

Ljubljana, 30. oktobra.

Iz vrtnarskih krogov smo prejeli: Že dolgo bje vrtnarski stan srdit boj za obstanek, pred Vsemit svetli, ki je zahteval po cvetlicah največja, je pa dosegel ta boj svoj vrhunec. Mestna občina je vsaj deloma ustregla pritožbam vrtnarske zadrug in je prepovedala prodajo umetno gojenih cvetlic lastnikom velikih privatnih vrtov. Ti so morali prositi za obrtne liste in v »Slovenec« čitamo, da je tudi škof vrtnar dobil koncesijo. Ko bodo lastniki takih privatnih vrtov plačevali visoke davke in druga težka bremena, bo konkurenca med njimi in poklicnimi vrtnarji znatno omiljena.

Iz poročil o gremiljni seji mestnega načelstva dne 9. t. m. smo izvedeli, da je dobila obrtni list tudi mestna vrtnarija in da je gremilj zavrnil pritožbo ljubljanskih vrtnarjev proti temu odloku. Gremilj mestnega načelstva je to pritožbo vrtnarske zadrug odklonil po referatu mestnega ekonomata, ki je zavrnitev pritožbe utemeljeval s tem, da je mestna vrtnarija upravičena prodajati okrasno drevje, prilično sadno drevje in cvetlice trajnice, češ, da se s temi panogami poklicni vrtnarji do pred kratkim sploh niso pečali. S to trditvijo se je referent zmotil, ker je že l. 1892 v Ljubljani ustanovil pokojni vrtnar Alojz Korsika obširno drevesnico, leta 1895 se je pa pričel baviti s kulturo peren, lepotičnih grmov in drevja tudi naš še živi prvovrstni strokovnjak Franc Herzmansky, za njim pa tudi mojstri Anton Bajec, Jakob Šimenc, Ivan Bizovičar in drugi vrtnarji, a mestna vrtnarija je šele po nastopu pokojnega mestnega vrtnarja Heinica začela v večjem obsegu gojiti in uvažati različne rastline ter jih prodajati. Že od takrat, torej že več desetletij, se poklicni vrtnarji bore proti prav občutni konkurenci, ki jo jim je delala mestna občina brez obrtne lista, sedaj se pa bore proti obrtnemu obratovanju mestne vrtnarije.

Referent je nadalje utemeljeval zavrnitev vrtnarske pritožbe s tem, da tudi druga mesta, kakor Celje in Maribor, krijejo izdatke za parke s prodajo rastlin iz mestnih vrtnarij, a referent tudi v tem vprašanju ni bil dobro poučen, ker Maribor in Celje mestnih vrtnarij sploh nimata, pač imata v Celju in Mariboru vrtove le tamkajšnji olesjevalni društvi, ki ju podpirata občini zato, ker olesjevalni društvi vzdržujeta vse mestne nasade, obenem pa obe vrtnariji plačujeta kakor drugi poklicni vrtnarji tudi vse davke.

Ker je mestni gremilj zavrnil pritožbo vrtnarjev na podlagi informacij, ki ne drže, pričakuje vrtnarji, da bo svoj neutemeljeni in neupravičeni sklep tudi preklical. Vrtnarji so mnogi, da so tudi oni z vsemi mogočimi davki preobremenjeni davkoplačevalci, ki se tudi brez konkurence mestne občine vzdržujejo le z največjim naporom. Nadalje so pa vrtnarji prepričani, da je krivica, ker morajo s svojimi žulji delati za lasten pogin, saj vendar mestna občina zahteva, da morajo poklicni vrtnarji s svojimi občinskimi dokladi pomagati vzdrževati škodljivo jim konkurenco.

Poklicni vrtnarji so od mestne občine zahtevali tudi, da ta pokliče v tržno nadzorstvo njihovega zastopnika, ki bi na ljubljanskem trgu nadzoroval prodajo vrtnarskih produktov, češ, da je tudi v Zagrebu tako, ker nestrokovnjak ne more poznati in odločevati, kaj spada v vrtnarsko obrt. Mestna občina je tudi to zahtevo vrtnarjev odklonila.

Vse obrti se bore z uspehom proti šušmarstvu in tudi vrtnarji so dosegli vsaj delen uspeh v tem boju, ko je občina prepovedala prodajo umetno vzgojenih cvetlic. S to prepovedjo pa niso niti najmanj prizadeli okoliški kmetje ter občani iz Trnovega in Krakovega, ki se bavijo z zelenjadarstvom in tudi z gojitvijo cvetlic na prostem. Poudariti moramo, da se proti Trnovčanom in Krakovčanom ter njih zelenjadarstvu vrtnarska zadruga tudi ni nikdar borila, saj s to konkurenco poklicni vrtnarji računajo v Ljubljani že ves čas, od kar poklicne vrtnarije obstoje.

Prav važno vprašanje med pritožbami mestnih vrtnarjev je pa tudi mestna trošarina, ki zahteva 1000 Din za 100 kg iz inozemstva uvoženega cvetja, Beograd pa od takega cvetja ne zahteva niti pare in Zagreb tudi le 25 Din. Razlika je torej ogromna in za vrtnarje tudi silno občutna, ker se ljubljanski kupci uvoženega cvetja vedno sklicujejo na nižje cene v Beogradu in Zagrebu. Tako so ljubljanski vrtnarji plačali lani 81.000 Din same trošarine za take cvetlice, in lahko rečemo, da je to silen prirastek davkov. Ljubljanski vrtnarji so sami ponudili 300 Din za 100 kg cvetja in so torej v ogromni meri prekosili svoje zagrebške kolege, ki plačujejo le po 25 Din.

Higijenski zavod smatra za potrebno, da tržno nadzorstvo obvešča gospodinjice o mlekaricah, ki vozijo dobro mleko v Ljubljano in da jih priporoča gospodinjicam. Nadalje bo potreben primeren pouk na kmetijskih izobraževalnih tečajih in predavanjih, istotako tudi na raznih gospodinjstvih solah ter osnovnih solah v ljubljanski okolici. Stalna sanacija teh razmer pa bo mogoča samo v popolni preureditvi prekrbe Ljubljane s mlekom. Potrebna je namreč centralizacija zbiranja in oddaje mleka. To centralizacijo naj bi vršila mestna mlekarica, ki bi bila lahko dobičkonosno mestno podjetje. Naloga naše komunalne uprave je, da začne resno razmišljati o tem in da res kmalu dobimo alično ustanovo. Dokler te ni, je treba podpirati obstoječe Osrednje mlekarne v Ljubljani. Tudi priporoča Higijenski zavod, da se začasno nastavi v Ljubljani mlekariski nadzornik, ki naj bi kontroliral mleko po mitnicah.

Nageljini in druge cvetlice, ki jih rabimo zlasti pozimi in jih zato moramo dovajati iz južnih krajev, so skoraj vse iz Italije, a vijolice bi lahko vse dobili iz Nice in francoske rivijere, od koder bi lahko naročali tudi nageljine, vrtnice in drugo zimsko cvetje. V Splitu je sin blejskega vrtnarja Rapeta in sva predsednika naše vrtnarske zadrug Ivana Šimenca ustanovil vrtnarijo, ki je že lani poslala v Ljubljano prav lepo cvetje, ki je bilo v primeri z italijanskim cvetjem tudi tako neverjetno poceni, da je bilo v trenutku razprodano. Dejstvo, da v Dalmaciji južno cvetje odlično uspeva in da je to cvetje tudi popolnoma zmožno izriniti vese import, to dejstvo nam kaže pot v bodočnost. Tik pred vojno je Avstrija ustanovila pri Šibeniku v ta namen ogromen poskusen vrt, ki je že prvo leto dokazal največje uspehe, a v vojni je vrt propadel. Lani smo za importirano cvetje dali 34 milijonov Din in z uvedbo vrtnarij v Dalmaciji bi lahko ostal ves ta denar doma. Dalmatinski kmet, ki ne živi ob obali, kjer mu tudi ribolov pomaga, da se preživi, torej kmet v notranjosti dežele, je dosedaj vsaj za silo živel od vinorej. Ker je pa zaradi nizkih cen, pa tudi zaradi suše v Dalmaciji nastala lakota in so razmere sploh take, da brez vinorej že sedaj ubožni kmet ne bo mogel več živeti, je edina njegova rešitev v vrtnarstvu. Ljubljanski vrtnarji so presodili ta položaj in med njimi se je porodila srečna ideja, da bi s pomočjo države ustanovili v Dalmaciji obširno vrtnarijo, kjer bi kmet pomagal in se pri tem naučil sam vzgajati cvetlice. Država bi se na ta način iznebila importa, dalmatinski kmet bi bil pa rešen pogina.

Dokler pa v državi nimamo dosti cvetja, ga moramo uvažati, ker ga občinstvo zahteva, ne da bi pomislilo, od kod prihaja. In ker pomeni zaslužek pri uvoženem cvetju vrtnarjem znaten prihodek v teh težkih časih, se upravičeno bore proti trošarini predvsem zato, ker trošarina ni enaka v vseh mestih. Preverjeni smo, da bi vrtnarji ne oporekali, če bi država, vse banovine in vsa mesta uvedla tudi po 100 Din carine in trošarine na vsak kilogram cvetja z rivijere, saj bi jim potem nikdo ne mogel očiti, da so ljubljanski vrtnarji dražji od beograjskih in zagrebških. Imamo Zvezo mest in prav bi bilo, če bi prišlo na program skupnih sestankov tudi vprašanje, da se trošarina na cvetje po vseh naših mestih izenači, čeprav se še tako zviša, predno se pa to zgodi, bi bilo pa prav, da bi mestna občina upoštevala upravičene pritožbe svojih občanov — poklicnih vrtnarjev.

Elitni Kino Matica

Hitite in oglejte si

Willy Forsta

v najnovejšem njegovem filmu

ROP

Mone Lise

Njegova partnerica je lepa

Trude v. Mollo

Lepa muzika! Zopet novi nepozabni šlagerji Roberta STOLZA, ki bodo že v par dneh postali last vse Ljubljane.

Najnovejši Foxov zvočni tednik

Predstave ob 4., 1/8 in 9 1/2 zvečer

Tel. 2124.

Nova služkinja

— Milostiva, kaj pa jedo te zlate ribice?

— Mravljinčja jajčka.

— Mehko ali trdo kuhana?

Stavbno gibanje v mestu in okolici

Kljub jesenskem vremenu je gradbeno gibanje še precej živahno

Ljubljana, 30. oktobra.

Na levi strani Dolenjske ceste nekoliko naprej od Jelačine raseje tri domačije. Prva je Josipa Zupančiča, državnega uradnika v p. Zidanje je toliko uspelo, da so tesarji mogli postaviti ostreže, ki bo že ta teden pokrito. Stanovanje se tremi sobami bo v visokem pritličju in prvem nadstropju, pod streho bosta pa dve sobi. Dobre kletne prostore si napravi v hribu, ki je takoj za hišo. V sobah bo dovolj solca in svetlobe ter iz Golovca zdravega gozdnega zraka. Vsa dela se izvršijo šele prihodnjo pomlad. Zidanje je prevzel zidarski mojster Anton Repar iz Šmarja.

Zupančičev sosed bo železniški uslužbenec Ahlin. Iz ilovnatega sveta je pognalo betonsko temeljno zidovje in se že zida z zidno opeko visoko pritličje. Ahlinov dom bo nekoliko manjši od Zupančičevega. Stanovanja bodo v visokem pritličju in prvem nadstropju Vsako bo imelo po dve sobi in kuhinjo. Pod streho bo manjše stanovanje. V tleh ne bo drvarnic in kleti, ker je svet premalo suh. Lahko se pa reče, da bodo stanovanja suha in zdrava. Stanovanja bodo gotova in porabna, če bo vreme ugodno, že letos, sicer pa spomladi. Zida mu tudi Anton Repar.

Dalje od Ahlinove gradnje so tri stavbene parcele, ki so že prodane in bodo vsaj prihodnjo pomlad vse zazidane. Šesta hiša v isti vrsti bo pa kmalu sezidana in pokrita. To domačijo si je omislil tiskarski strojinik Josip Štrubelj. Pod njegovo streho bodo svetla, solčna, suha stanovanja v visokem pritličju in prvem nadstropju ter pod streho. Hiša bo imela lično verando. Štrublju zida zidarski mojster Petrič z Iga. Stanovanja bodo gotova in porabna bržkone že letos. Kakor vidimo se na levi strani ceste precej zida, na desni pa ne, ker je svet dosti dražji.

Na Cesti XII, ki drži s Tržaške ceste na Glincah do Gradaščice, si je zgradil svoje ognjišče in dvorišče čevljarški mojster Andrej Oblak. Njegova hiša je visokopritlična. Sobe so v visokem pritličju in pa pod streho. Ulica je kratka, v njej ni vozovnega ne večjega osebnega prometa zato vladata v ulici mir in tišina. Na razpolago sta samo še dve stavbišči na kon-

cu ulice ob Gradaščici, ki pa bosta v bližnji bodočnosti zazidani.

Rožna dolina je sicer precej velika, pa ker vsako leto pridno stavijo in gradijo, bodo v doglednem času vsa stavbišča zazidana, zlasti še vsled kanalizacije. Te dni so začeli kopati mehko ilovnato zemljo ob Cesti XVII, da napravijo pripravna tla za betonski temeljni zid enonadstropni hiši državnega uradnika Josipa Mikliča. Svetla solčna stanovanja bodo v visokem pritličju, prvem nadstropju in pod streho. Če bo vreme ugodno, se stranke vselijo že letos. Zidanje vodi Prva slovenska zidarska zadruga.

V Predovičevi ulici v Mostah se je te dni vselil pod svojo streho železniški uslužbenec Martin Hribar. Stanovanja so v nizkem in visokem pritličju in pod streho. Hiša stoji na gramoznih tleh, temeljni zidovje je prevlečeno s smolo, zato je tudi nizkopritlično stanovanje suho in zdravo. Hišo je zidal Orazem in ko je bila gotova in porabna, jo je prodal Hribarju za nekaj več ko 140 tisoč dinarjev. Zidarska dela je izvršila Stavbna in gradbena družba Moste.

Zraven Hribarjeve hiše je sezidano in pokrito visokopritlično poslopje. Zidariji ometavajo stene. Z delom tako hite, da bodo stanovanja v poldrugo mesec povsem gotova. Ta stavba je čisto solčna Hribarjevi hiši. Zidal jo je tudi Orazem ter jo tudi že prodal in sicer rudniškemu župniku za nekaj manj ko 150.000 Din. Stanovanja bodo svetla in suha v nizkem in visokem pritličju ter pod streho. Zidarska dela izvršuje Stavbna in gradbena družba Moste. Vsa tri stanovanja bo oddajal župnik v najem.

Poleg župnikovega doma kopljejo tla in delajo opaž za betonsko temeljno zidovje visokopritlični hiši, ki si jo zgradi zidarski mojster Kralj iz Nove vasi na Blokah. Pod Kraljevo streho bodo tri stanovanja, in sicer: v nizkem in visokem pritličju ter pod streho. Za drvarnice in pralnice napravijo prizidek zadaj za hišo. Kadar bo gotov betonski temelj in napravljena železobetonska plošča, pojde zidanje z zidno opeko spešno od rok. Hiša bo letos gotova, če ostane še nekaj časa suho vreme.

Ne trpinčite živali!

Ljubljana, 30. oktobra.

Prednočnim je pri tobačni tovarni padel zgaran konj. Kdor se nima tovarnega avtomobila, pač izrablja konje do skrajnosti in mu ni mnogo, da bi si jih ohranil še dolgo. Resnično je, da zadnji čas konje s stradanjem, brezsrčnim ravnanjem in prenapornim delom takorekoč ubijamo, kakor bi si jih hoteli čimprej iznebiti vseh. Onemogli konj je last nekakega posestnika blizu Viča in usmiljeni gledalci so glasno zabavljali čez njegovo krutost in neusmiljenost do živali, ki mu zvesto in pokorno služi. Okrog napol mrtvega konja v globokem blatu se je kmalu zbrala množica gledalcev in našel se je tudi reven delavec, ki je pategnil iz žepa svojo večerjo, kos trdo prisluženega kruha in ga dal konju. Vrste gledalcev so se pričele redčiti, a kmalu so se vrnili usmiljeni ljudje s senom in kruhom. Ko se je revna žival naveljda, so jo ljudje s težavo zopet spravili na noge, pod njo se je pa pokazalo s krvjo pomešano blato. Konj je bil tako slab, da so ga morali izpreči in privezati za težak voz, ki ga je dalje vlekel le še en sam prav tako zgaran konj.

Čim več je v mestu avtomobilov, tem več je po naših ulicah tudi takih v srce segajočih prizorov in policiji bi bili vsi prijatelji živali prav hvaležni, če bi malo bolj pazila na mučitelje in jih čim strožje kaznovala. Mnogo lepša bi kmalu postala slika srčne kulture našega mesta.

Narodno gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20.

30. oktobra, petek: Zaprtlo.
31. oktobra, sobota: Prithoje in prvo nadstropje. Ljudska predstava po nižjih cenah. Izven.

1. novembra, nedelja: Ob 15. Vest. Znižane cene. Izven. Ob 20. Brez tretjega. Znižane cene. Izven.

»Pritličje in prvo nadstropje«. Izredno zabavna, s povskitimi vložki prepletena veseliga, znanega nemškega pisatelja Nestroya, se ponovi v režiji prof. Šesta in premijerski zasedbi v ljubljanski drami v soboto 31. t. m. Cene so znižane dramske.

Na Vseh svetnikov dan popoldne ob 15. vprizori naša drama izvrstno, v pravem pomenu besede, ljudsko igranje »Veste« v režiji g. Debevca. »Veste« je izredno globoko občutna drama, ki nam sljha povojne dogodke. Pri vseh dosedanjih vprizoritvah je imelo to delo velik uspeh. Zvečer ob 20. pa bo prva repiza Begovčeve drame »Brez tretjega«, kjer nastopijo v režiji g. prof. Šesta ga. Mira Danilova in g. Levcar. Drama »Brez tretjega« je dosegla pri premijerni veliki uspeh. Tudi njena vsebina je vzeta iz dogodkov, ki se nanašajo na svetovno vojno. Za obe predstavi veljajo ljudske, znižane cene.

OPERA

Začetek ob 20.

30. oktobra, petek, Zaprtlo.
31. oktobra, sobota: Damski lovec. Car se da fotografirati. Red D.

1. novembra, nedelja: Ob 20. Viktorija in njen huzar. Znižane operne cene. Izv.
2. novembra, ponedeljek: Zaprtlo.

Jutri ponovi opera dvojce modernih del in sicer »Damskega loveca« in »Car se da fotografirati«. Obe deli dirigira kapelnik Stritof. Režija pa je Kreftova. V »Damskem lovecu« nastopijo solisti: Ribičeva, Kogejeva, Primožič, Kovač, Zupan ter celotni naš baletni zbor. V Carju pa gg. Gjurgjenac, Poličeva, gg. Janko, Ivelja, Zupan in drugi. Predstava se vrši za red D.

Izvrstna opereta »Viktorija in njen huzar« se ponovi v nedeljo 1. novembra zvečer po nižjih cenah. Za nedeljo napovedana »Aida« se mora prenesti na poznejši čas, ker ni prosta ga. Vilfan-Kunčeva, ki bi morala nastopiti v naslovni vlogi.

Poglejte resnici v oči!
Oglejte si vojno
v grandioznem vefilumu
ZAPADNA
FRONTA 1918
DANES PREMIERA!
Predstave danes in jutri ob 1/4 3.
v ELITNEM KINU MATICI
ob 1/2 6. zvečer v KINU IDEAL

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Petek, 30. oktobra, katoličani Klavdij, Vladika; pravoslavni 17. oktobra: Osvaja.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Rop Mone Lise.
Kino Dvor: Indijske noči.
Kino Ideal: Vstajenje.
ZKD: »Zapadna fronta 1918« ob 14.15 v kinu Matici.
Dežurne lekarnice: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6, in Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

Dve zastrupljenki

Ljubljana, 30. oktobra.

Davi so prepeljali v ljubljansko bolnico nezvestno Anico Jamnikovo iz Stožice 104, ki se je zastrupila z ogljikovim oksidom. Ali gre za nesrečo ali pa poskus samomora, ni znano. Anica je bila vse dopoldne nezvestna.

Včeraj popoldne je bila reševalna postaja pozvana v Gorupovo ulico, kjer so našli nezvestno 23 letno služkinjo Julko Potočnikovo iz Velikovca. Zastrupila se je s plinom. Prepeljali so jo v bolnico. Njeno stanje je bilo zelo kritično, do davi se je pa že izboljšalo.

Na izletu

— O. milostiva vi ste zares najlepša roža v tej božji naravi.
— Vi mladi moške pa tudi lepo harmonirate s tem zelenjem.

Danes! L. N. Tolstega veldelo v šovorečem filmu!

Ostajenje

Predstave ob 4., pol 8. in 9. zvečer.

ZVOČNI KINO IDEAL

V nemškem jeziku
Nepozabni pevec iz »Rio Ritca«
John Boles
Lupe Velez

Dnevne vesti

Zahvala češkoslovaškega konzulata. Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani je ob priliki proslave narodnega praznika dne 28. oktobra prejel toliko čestitk, da bi vsakemu posebej zahvala bila nemogoča. Zato se tem potom kar najtopleje zahvaljuje vsem, ki s svojimi ustnim ali pisanimi čestitkami, gratulacijami ali izraz svojih naklonjenosti do češkoslovaške republike.

Izpraševalne komisije za polaganje državnega strokovnega izpita diplomiranih inženjerjev. Minister za zgradbe je imenoval izpraševalne komisije za polaganje državnega strokovnega izpita diplomiranih inženjerjev. Za gradbene inženjerje: a) za ceste, mostove in armirani beton načelnik oddelka za ceste v ministrstvu za zgradbe Stanislav Josifovič ter svetnika istega ministrstva Mihajlo Petrovič in Nenad Lamcos; b) za hidrotehnično načelnik hidrotehničnega oddelka Miloje Jovanović in svetnik ministrstva Ivan Petrič; c) za ceste inženjer, ki ga odredi prometni minister. Za strojne, elektrostrojne in brodarne inženjerje: a) za tehnično administracijo načelnik splošnega oddelka ministrstva za zgradbe Vladimir Novaković in načelnik računsko-ekonomskega oddelka istega ministrstva Gavril Parunović; b) za zakone, uredbe, pravilnike in splošno administracijo višja svetnika ministrstva za zgradbe Dimitrije Tasić in Vidan Pandurovič. Predsednik izpraševalne komisije bo načelnik splošnega oddelka v ministrstvu za zgradbe Vladimir Novaković, njegov namestnik pa po položaju in rang najstarejši član komisije.

Natečaj za uradnike Narodne banke. Ravateljstvo Narodne banke razpisuje natečaj za 10 uradniških pripravnikov. Zahteva se naše državljanstvo, lepo vedenje, da prosilec ni pod kurateljo ali v konkurni, da ni bil obsojen ali da ni v kazenski preiskavi, da je dovršil univerzo ali višjo trgovsko akademijo doma ali v inozemstvu ali državno trgovsko akademijo doma ali v inozemstvu, da je popolnoma zdrav, da je uredil vojaške obveznosti, da ni mlajši od 20 in ne starejši od 31 let. Prošnje sprejema ravateljstvo do 25. novembra. Sprejemni izpit bodo polagali kandidati 12. decembra.

Razpust društva. Društvo »Socialistična družba« v Ljubljani je razpuščeno, ker nima pogojev za pravni obstoj.

Razpisana zdravniška služba. OUZD v Ljubljani razpisuje pri ekspozituri urada v Mariboru mesto pogodbenega zdravniškega specialista za zobne in ustne bolezni z mesečnimi prejemki 2000 Din. Prošnje je treba vložiti do 15. novembra.

Prodaja barake. 10. novembra ob 13. se bo vršila v Toplicah pri Novem mestu javna dražba barake invalidskega doma. Izključna cena 10.000 Din.

»Službenih Novin«. »Službene Novine« št. 252 z dne 28. t. m. objavljajo zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o ustroju vojske in mornarice.

Posestniki sadnih vrtoev se opozarjajo na jesensko sajenje sadnega drevja. Ker je začetkom meseca novembra najprikladnejši čas za saditev sadnega drevja, se je za nabavo sadnih dreves in tozadovnih brezplačnih navodil obrniti takoj na Kmetijsko družbo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo izpremenljivo in oblačno vreme, toda brez padavin. Včeraj je skoraj še po vseh krajih naše države deževalo, čez noč je pa postalo hladno in dež je prenehal. Davi smo imeli v Ljubljani tako goste meglo, da so morali voziti avtomobilisti počasi in previdno. Barometer je sicer zopet nekoliko poskočil, vendar pa lepega vremena še ni pričakovati. Najbrž se bo vreme poslabšalo, dokler ne dobimo snega. Davi je kazal barometer v Ljubljani 765,9, temperatura je znašala 2,6.

Prevozna krl. V vasi Sadiči pri Banja-luki so se spoprijeli v sredo trije muslimani zaradi lepe muslimanke. Sabit Salim in Selim Rizvanović sta že dolgo lazila za ženo Osman Gutar. Lepa muslimanka je dajala prednost Sabitu, in zato sta se zaljubila na fanta večkrat sva. Ko je mož zvedel, da ima žena kar dva kavalirja, je posvaril najprej njo, potem pa še kavalirja, naj se ne igrajo z ognjem. Selim je nehal laziti za lepo muslimanko, Sabit se pa ni dal ugnati. Ljubosumni mož je v sredo zvečer počakal Sabita in ga ustrelil.

Dva poskušena samomora v Zagrebu. Včeraj so imeli v Zagrebu dva poskušena samomora. 23letni absolvent veterine Srbošlav Macedonović se je del časa prepil z življenjem, pa še ni imel prilike preseliti se na oni svet. Včeraj jutraj si je hotel pogotati kroglo v prsa, pa je menda slabo meril in se je le ranil. Krogla mu je obšla v levi roki. Nad življenjem je obupala tudi 35letna uradnica Mednarodnega prometnega društva Olga Tausch. Naši so jo nezvestno v postelji in prepehali v bolnico, kjer so ji izprali želodec. Zastrupila se je s sublimatom.

Kralj rib v mreži. Iz Splita poročajo, da so imeli v sredo na trgu veliko senzacijo. Šoltanski ribiči so namreč ujeli nad 30 kg težko ribo, ki ji pravijo v Dalma-

ciji šturijun ali kralj rib. Pred vojno so ribiči vedno okrasili svoje čolne in ladje z zastavami, kadar so ujeli to ribo. Šturijun spada med najokusnejše ribe.

Za 50 Din ga je ubil. Pri vasi Uskove blizu Poče je bil izvršen v sredo krvav zločin. Spasilo Srđanović je napadel na poti Gligora Kujundžića, z nožem mu je zadal več smrtonosnih ran, potem ga je ropal. Pri njem je našel samo 50 Din. Težko ranjenega Kujundžića so prepeljali v bolnico, kjer je kmalu umrl, za Srđanovićem je pa razpisana tiralica.

Jesen, zlasti pa vlažno in hladno vreme mnogo bolj pospešuje prehlajenje kakor suho. Topla obleka in dobra obutev ne moreta zadosti obvarovati telesa prehlajenja, zlasti pa boleznih v hrupu, zato je za dandanes za odpravljanje sredstvo uživajo »Panflavin-pastile«. Ko se pojavi kašelj in katar, porabljajte Kresival.

Pri zaprtosti in hemoroidih, motnjah v želodcu in črevesju, oteklosti jeter in vranice, bolečinah v hrupu in križu je naravna »Franz Josefovica« grenčica, večkrat na dan požitja, krassen pripomoček. Zdravniške izkušnje so ugotovile pri trebnih obolenjih, da deluje »Franz Josefovica« vada sigurno razkrivajoče in vselej milo odvajajoče. »Franz Josefovica« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Prvovrstna dolenska

žametna črnina

Vsako nedeljo domače krvavice in jetrnice, štajerski purani, divjačina i. t. d. priporoča

gostilna KOŠAK

LJUBLJANA, KREKOV TRG 11

Iz Ljubljane

—J Osebnost. Gosp. finančni direktor dr. Povalej je službeno odpotoval v Beograd, zato odpade do vključno 6. novembra običajen sprejem strank.

—J Blato je zaradi deževja po cestah na periferiji mesta popolnoma naraven pojav. Po Dunajski cesti od prehoda čez progo dalje je stalo včeraj toliko vode, da niso pomagale nobene galoše več, ker je tekla voda od zgoraj v čevlje. Ljudje so bili obupani in niso vedeli, kako bi si pomagali, ker še ne vozi obiljnih tramvaj. Otroci so pričeli bolehati, pa tudi med odraslimi je prišla razsajati influenca, nahod je pa splošen. Prav tako poročila o nepretrdnem blatu pa dobivamo tudi z vseh drugih strani, mesta, zlasti mnogo blata je pa v Glinški ulici, na cesti Pod Golovcem in Za gradom, kjer se človek ne more nikamor ogniti pred blatnimi slapovi, ko neprestano dirja avtobusi po tej ozki cesti. Za silo bi mestna občina lahko pomagala, če bi nasula vsaj ob robu ulic in cest nekaj peska, ker je nekaj voz peska pač mogoče žrtvovati za zdravje prebivalcev.

—J Na tramvajski progi Vič - Zgornja šiška obratujejo lepi in udobni tramvajski vozovi. Občinstvo se rado vozi v njih, ob deževnih dneh so pa kar nabito polni. Pri nekaterih vozovih se vrata slabo zapirajo, ter se prav lahko zgodi, da se med vožnjo odpro in nesreča bi bila neizogibna. Kakor se čuje, dobre vozovi nove ključavnice. V interesu občinstva pa je, da se to čim prej zgodi.

—J »Rop Mone Lisa«. Willy Forst poznamo iz komičnih vlog, v tem filmu ga pa vidimo v resnici, skoraj tragični vlogi, ki mu pa vendar dobro pristaja. Film »Rop Mone Lisa« se odlikuje po bogati vsebini in izredno lepim naravnim posnetkih, da veselih popevk niti ne omenjamo. Willy Forst je v njem tako spremenjen, da bi ga človek ne spoznal, če bi ne slišal njegovega glasu. Skratka: prijetno filmsko delo, v katerem niti premočno poudarjena italijanska patriotska nota na koncu ne moti.

—J Javna dražba zarubljenih predmetov bo dne 14. novembra ob 9. ure dopoldne dalje pri mestnem načelnstvu v skladu s II. dvorišče poslopja, Mestni trg št. 2.

—J Abonenti v Elitnem kinu Matici. Prosimo cenj. abonente Elitnega kina Matic, da si čimprej, najkasneje pa do vključno 3. novembra nabavijo vstopnice za novembarski abonema. Meseca novembra imajo abonenti poleg filma »Rop Mone Lisa« še sledeči program: velekomedijsko »Nedolžni Jakob« (Felix Bressart), opereto »Carleja ljubica« (Liane Haid, Walter Janssen), »Moja žena pustolovka« (Käthe v. Nagy, J. Rüchman), prvi govoreči film slovitega komika Maxa Pallenberga »Der grešnik« in slednjič šaloigra »Konto ljubezni« s Feliks Bressartom. Odlične sporedne kroleže imajo abonenti in publika v oktobru. Vabimo še druge državne nameščence, da se poslužijo ugodnih snižanih cen in vstopijo v krog abonementov kina Matic. Informacije in nakup vstopnic v pisarni ravateljstva kina.

—J Sobotni plesni tečaj — Jenkove šole v Kazini ob pol 21. prične s poukom najnovejših plesov »Ranchera« »Pasodoble« itd. Vabljeni plesni pari vseh spol. radi spopolnitve — perfekcije. 573n

—J Izredni občni zbor Fotokluba — Ljubljana Odbor je sprejel na svojih zadnjih sejah soglasen sklep, da se skliče za torek 10. novembra izredni občni zbor ob 20. v zadnji sobi Narodne kavarne. Dnevni red: 1. poročilo odbora; 2. sklepanje o nujnih predlogih odbora. Člani polnoštevilno!

—J Vsem fotomaterjem in članom Fotokluba Ljubljana sporoča odbor, da uraduje klubov tajnik dnevno od 10. do 12. in od 20. do 21. v pricestnem lokalu v Strosmayerjevi ulici št. 4 v Ljubljani (nasproti II. drž. realne gimnazije na Poljanah). Sem naj se naslovijo vse prijave novih članov, članarine, dopisi in drugo. Člani, pridite po izkaznice!

—J SO Preporod. Jutri bo v Trgovskem domu redna Preporodova plesna vaja pod vodstvom g. mojstra Jenka. Začetek točno ob pol 8. Točnost, zlasti novinci!

—J Restavracija pri Levu ima za večerjo priznani najboljši brodet in polento. Jutri srna v omaki. 573n

—J Napa - rokavice, jelenove in triko so najceneje pri šterk nasl. KARNIČNIK. Stari trg 18.

—J Obleke in klobuke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

PRAZNOVERNOST NAŠIH STARIH

Dandanes se nam zares čudno zdi, če pomislimo, da so še ne dolgo tega verovali v večje in da so zadnje grmade zagorele kot zadnji vidni znak te duševne kuge. Spriču velikega napredka kulture naletimo tudi v dandanašnjem življenju na mnoge izraze, ki nas spominjajo onih časov.

Vzemimo za primer izraz trganje v hrstu (Hexenschuss), ki se v navadnem življenju pogosto rabi, ki bi pa moral pomeniti bolečine v križu. Dokler nismo poznali pravega vzroka teh jako občutljivih bolečin, ki navadno nastopajo nenadoma s hudimi bolečinami v križu ali bokih, gotovo jih je cenjeni čitatelj občutil tudi na sebi — so pripisovali to demonskim silam, večšam. Dočim se mi sedaj rešujemo teh bolečin z ASPIRIN TABLETAMI, so se morale takrat te osebe podvreči nepretrdnim mukam: devanja v razgrete peči. Pred pokrovi teh peči pa je stala družina teh bednih bolnikov, izgovarjajoč čarobno besedilo: »Takega smo te porinili v peč, a v božjem imenu se vrni iz nje rešen vseh več in hudobnih duhov.«

Srečne se lahko štejemo, da nas je današnja doba znanosti in napredka rešila takih muk in omogočila osvoboditve od takih boleznih s preprostim uživanjem preizkušenega sredstva, kakršno so »ASPIRIN TABLET«.

Inozemstvo o filmu

„Zapadna fronta“

Kako krasen je film »Zapadna fronta 1918«, ki nam ga pokaže že danes ZKD, pričajo ocene v inozemskih listih. Naj omenimo samo nekatere.

Daily New York: Usoda četvorice in klub temu usoda enega samega. Usoda 10 milijonov ljudi. Gledalce je film pretresel do mozga. Vsi prizori napravijo na gledalca tako močan vtis, da se ga dolgo nihče ne more otresti. Tam, kjer predločuje Pabst fronto, strelske järke, opustošeno naravo, tovarništvo, navno radost vojakov na fronti, je močan kot noben režiser pred njim. Mogočna je scena, ko iščejo vsi štirje tovariši pomoči iz porušenega oporišča! Pretresljivo!

New-York American: V tem filmu je vse tisto zlo, ki ga imenujemo vojno, vidno in resnično prikazano. Zapadna fronta 1918. Kdor se je udeležil te grozne borbe človeštva, vidi v filmu del svoje lastne zgodovine.

L'Oeuvre: V slikah in prizorih prekaša »Zapadna fronta« vse dosežanje vojne filma. Prej se nam je zdela vojna iz filmov zelo daleč, v tem filmu pa jo gledamo pred seboj, nič manj strašno kot je v resnici bila. Ta film naj nas varuje v bodoče takih velikih strahot.

Le Quotidien: Pabst je v tem filmu ustvaril nekaj, česar še nihče pred njim ni mogel ustvariti. Njegove bojne scene pretresejo človeka do kosti in mozga.

Der Abend: To je prvi govoreči film, ki nam jasno prikazuje kakšna je bila vojna v resnici. Če gleda človek borbo med mladimi dijaki in ogromnim črncem, če sliši mladega poročnika, ki se mu je radi strahot na bojnem polju omračil um, kričati »hura« — naprej! — ti ob teh prizorih oledeni kri v žilah.

Neue Zeit: Kar je Pabst to pot pričaral na platno — to je višek, to je triumf kinematografije in filma. Orkester morilnega orodja, grom topov, eksplozije granat in šrapnelov, simfonija bolečnih in obupnih klicev — vse to čujemo v tem filmu kot da bi bili na bojnem polju in zato zapušča ta film pri slehernemu gledalcu tako močan neizbrisen vtis.

Danes je torej krstna predstava tega ogromnega dela, ki po svoji izvedbi ne zaostaja za filmom »Na zapadu nič novega«. Steherni si mora ogledati to filmsko veldelo. Glede na veliko zanimanje za ta film ga bo ZKD predvajala dvakrat na dan, in sicer danes in jutri redno ob 8.30. pop. v Elitnem kinu Matica in ob 8.6. zvečer v kinu Ideal. Hitite s posetom, ker je doba predvajanja filma v Ljubljani zelo kratko odmerjena. Vstopnice kupite v predprodaji, da ne bo navala pri blagajnah.

Strupen jezik

— Kako se kaj imate, gospodična? — Oh, zelo nemirno življenje imam. dva gospoda me neprestano nadlegujejo in kar ugrabit me hočeta.

— Najbrž sta trgovca s starinami.

Gospodarska kriza.

— Slabi časi so prišli, draga žena. Stediti morava in trošiti čim manj denarja.

— Prav praviš, možiček, jaz jemljem že ves teden na kredit.

Beograd in Zemun se spajata

Kako bo zgrajen most, ki bo vezal našo prestolico z Zemunom

Beograd, 25. oktobra. Zgodilo se bo nekega lepega dne tamle prihodnje jeseni, da bo Beograjčan pred »Balkanom«, če ga bo še kaj tedaj, sedel v tramvaj in bo čez pol ure že obedoval pri »Črni mački« v Zemunu: čudež, ki se je zgodil, da naš Beograjčan ni videl niti, kako niti kedaj. Zemumski most, »most kralja Aleksandra«, se gradi in gradi, toda skoraj nevidno, in gradi se ravno tako tudi z beograjske in zemunske strani nasip, ki bo vezal visoki most z zaledjem.

Na beograjski strani o nasipu prav za prav ne more biti govora, ker bo tu most zvezan z beograjskim uličnim omrežjem po visokem viaduktu nad Karagiorgjevo ulico, naslanjajočim se na mostišče, prehajajoče naravnost v Brankovo ulico, po kateri bo prihajali tramvaj mimo Zelenega venca s Terazij; zato pa bo tem daljši na zemumski strani, kjer je že v polnem delu. Celo dolžina nasipa bo znašala tu okoli polčetrtega kilometra, širina pa na vrhu 18 m, štiri metre manj od širine mostu samega, ki bo znašala 22 metrov. Širina nasipa v dnu in višina pa seveda rasteta od Zemuna proti Beogradu, ker se mora nasip pred mostom dvigniti na 14 metrov, višino mostu, pri čemer mu zraste širina v dnu na 60 metrov. Da se razbremenijo obalno oporišče mostu, se nasip ne bo naslanjal na sam most, temveč bo zvezan z njim po viaduktu iz armiranega betona s tremi svodi in razponom 38 m. Za ves nasip bo treba okoli 600.000 kubičnih metrov. Po sredi nasipa bo vodila vozna cesta s tramvajsko progo po obeh straneh, čisto ob strani pa na levi in desni asfaltiran pločnik za pešce. Po obeh straneh se nasade dvoredni. Proti povodnji bo nasip zavarovan s kamnito oblogo do poldrugega metra nad najvišje stanje vode, Save in Dunava.

Kakor že rečeno, so nasipna dela v polnem teku in je od Zemuna sem proti Beogradu že izdelanega okoli poltretjega kilometra nasipa in se tu tudi že dela »kamenita obloga«. Višina nasipa znaša na vsej tej črti okoli 5 metrov. Ostanek enega kilometra, ki se bo dvigal do 8 in pred mostom na 14 m, bo zahteval seveda znatno več gradiva in dela, a gotov bo vendarle do meseca junija. »Batinjolci«, ki so prevzeli vse to delo,

so za dovoz gradiva, ki se koplje na »Bežanijski kosi«, zgradili ozkotirnico v dolžini nekih šest kilometrov in tu vozi dan s dnevom 6 lokomotiv s kakimi 400 vozički, ki prepelejo vsak dan do 1500 kubičnih metrov zemlje. V zadnjem času pa so napravili dva podvoza pod aerodromsko in železniško progo ter so tako znatno skrajšali razdaljo, s čimer se je tudi dovoz gradiva znatno povečal, na 2500 kubičnih metrov na dan. Ta skrajšana maloželzna proga pa se tudi po končanih delih ne bo zavrgla: razširili jo bodo in preuredili v cesto, pa bo rabila kot najkrajša zveza med beograjsko-zemumsko in novosadsko cesto.

Dela na nasipu so zelo zanimiva. Dela se vse z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki, tako n. pr. tudi traktorskim poravnjevalcem, motornimi valji in posebnimi kompresorji. Tako delo dobro in hitro napreduje, daji je teren, ki je podvođen, zelo težaven. Prihodnje pomladi se prično po dovršenih teh delih cestna dela, polaganje tramvajskih tirov in asfaltiranje obojestranskih pločnikov za pešce. In ker se je z beograjske strani začela postavljati tja nad Savo železna mostna konstrukcija, ki raste od dne do dne, bosta Beograd in Zemun spojena, še preden poteče leto dni. Pa prične potem avtomobilski in tramvajski dirandaj in romanje pešcev tja in sem preko Save. Soferji beograjskih taksijev si že danes manejo roke!

Za Zemun pa sedaj nastaja silno važno vprašanje, kaj z inundacijskim svetom med Zemunom in mostom, ki meri okoli 1.600.000 štiraskih metrov, in bo sedaj že precej zavarovan z dvema nasipoma, železniškim in cestnim, in bi se dal osušiti in popolnoma zavarovati z neprevelikimi stroški, s čimer pa bi Zemun dobil najlepši svet za stavbišča, za zgradbo novega mesta s parki in vrtovi, ravnimi ulicami in lepim nabrežjem. In zemunska občina se v resnici že temeljito bavi s tem vprašanjem in še tembolj, ko bi bila osušitev tega ozemlja tudi največjega pomena v zdravstvenem pogledu in bi rešila Zemun strahovite nadloge komarjev in posledice njihovega pika, malarije.

Ali bo potem res diven pogled s Kalemegdana tja na novo mesto onstran Save pa vse do Bežanijske kose!

Ljubljana je podivjala

Jesensko deževje na regulacijskih delih ni moglo napraviti posebne škode

Ljubljana, 30. oktobra.

Ljubljana je bila doslej v Ljubljani pohlevna, zaspana, pravi simbol Ljubljane ter si drugačne sploh nismo mogli misliti. Posebno letos poleti je bila tako ponizna in neznanata, da bi gotovo pozabili nanjo, če bi nas ne opozarjali nosovi, da še ne smemo napraviti križa čez njo.

Enostavno zaprli so jo s provizorično zatvornico pod izlivom Gradaščice ter jim voda pri regulacijskih delih ni delala posebnih preglavic, tekoča sploh ne, pač pa jih je nekoliko ovirala podtalna, a niti ne toliko kot so računali. Vse poletje je namreč prevladovalo suho vreme ter je zaradi tega upadla tudi podtalna voda in se je onkraj zatvornice kar sušila, tudi Gruberjev prekop je bil nekaj časa skoraj suh.

Regulacijska dela so naglo napredovala v Ljubljani pa tudi pri njenih pritokih, celo mnogo hitreje kot so pričakovali. V glavnem so ta dela že končana, v gradnji je še novi Čevljarski most — čigar gradnja prvotno ni bila v programu regulacijskih del, a so zdaj že najtežavnejša dela opravljena — treba je le nasuti in zgraditi obrežja ob novem obrežnem zidovju na Bregu in Gallusovem nabrežju. Delajo so še v Malem grabnu, kjer bodo le pletene, vrbove obrežne stene, Gradaščice pa niso več obzidavali naprej proti Kozeljici, ker so izpeljali v njo vodo iz Malega grabna. Najvažnejša dela so bila torej že končana razen Čevljarskega mostu, tako da jesensko deževje ne more napraviti posebne škode.

Vendar je Ljubljana narasla tako nepriznava, da je vse presenetljiva. Višina talne vode je na Barju vedno visoka, ob znatnem deževju je pa Barje še vedno pravo jezersko dno, ki je kaj kmalu poplavljen. Edini odtok je Ljubljana, ki pa mora še sprejeti veliko množino vode derode Gradaščice, polhogradskega hudournika, in potuhnjene Malega grabna. Kot znano, pa ima Ljubljana skozi mesto minimalen padec, glavni namen regulacijskih del je povečati ta padec, poglobiti strugo: voda prepočasno odteka kljub Gruberjevemu prekopu, zato Ljubljana tako kmalu naraste.

Zlasti je pričela naraščati v noči od srede na četrtek, voda je začela teči čez zatvornico v Trnovem in odplavljati les od stavbišča novega mostu. Delavci so reševali les že ponoči ter podjetje ne trpi posebne škode.

Podnevi je še neprenehoma deževalo, ni kazalo drugega, morali so dvigniti zatvornico na Ljubljani. Voda je narasla do maksimuma, saj je manjkalo le neka centimetra, da se ni dvignila nad novo obrežno zidovje pri šentjakobskem mostu. To zidovje je namreč zbetonirano samo do višine, ki jo doseže maksimalna rečna gladina. Ako se voda dvigne višje, bi že trgala nasuta bregova. Zelo je narasel tudi Mali graben, regulacijska dela so morali seveda povsod ustaviti.

Pod prestavljenim Čevljarskim mostom pri bolnici je še oder bruna so dobro zvezani in podprti tako, da voda temu odru ne more škodovati, pomanjkljiv je pa bil

včeraj vseeno, ker so bili čez bruna položeni plohi le tu in tam, ali pa samo nezanesljive deske. S tega odra je padel včeraj ob 14. delavec, ko je lovil plavajoči les. Regulacijska dela so zahtevala neposredno prvo človeško žrtve.

Dukičevi delavci so lovili les pri gradnji novega mostu za splošno bolnico in s težavo vlačili tramove na kopno. Z akom je že držal težak tram četrletni tesar Valentin Mandelj, doma iz Čošnjice pri Dobrunjah, in ga z vso močjo vlekel iz vode. Ker je stal na mokrem in opolskem plohu, mu je izpodletelo in tram ga je potegnil v naraslo kalno reko. Ostali delavci so ga skušali rešiti, a Mandelj je v nekaj trenutkih izgubil zavest, ker ga je najbrž zadela kak tram. Kakih sto metrov nižje se je pokazal iz valov, nato je pa legnil.

Vest, da je nekdo utonil v narasli reki, je zelo navadna, saj dan na dan čitamo o velikih nesrečah, zlasti na Savi in na Dunavu. Res je v Ljubljani izgubil življenje le en človek, vendar je pa njegova smrt katastrofalna, ker je za revnih delavcem ostalo šest malih otrok, starih šele od 3 do 12 let. Očeta je sirotam ugrabila smrt pri delu, za katero je bil najet od velike trdnice.

Navada je, če se pripeti kakšna nesreča, da poizvedujejo, kdo jo je zakrivil. Človek ima namreč v teoriji neko ceno ter ni vseeno, če umrje na ta ali na oni način. Človek je v odnosu z družbo in je zato družba dolžna voditi čiste račune o njem, odgovorna je za njegovo smrt. Gotovo bodo krivdo iskali in ugotovili vzrok nesreče. So pač formalnosti, če umre človek na takšen način. Toda sentimentalne ne bo nihče.

Ni glavno, da ugotovijo: ponesrečil se je ta in ta in zato; glavno je, da ga ni več med živimi, glavno je dejstvo, ki ga ne more več nihče popraviti.

Četudi je bil zavarovan zoper nezgodo, vendar zavarovalna renta ne more nadomestiti šestim otrokom očeta. Zgolj s formalnostmi ni opravljeno nič.

Najbrž ni prav samo to: dokler človek živi, je prepečen, cenejši je kot kruh, ki si ga služi, cenejši od koščka lesa. Po smrti ugotavljati, koliko je bil vreden — je pa vseeno prepozno. Tudi obžalovati ga je prepozno.

Nekaj ni prav, da. Morda res ne gre brez žrtve, toda zakaj so še vedno tako česte in zakaj je človek tako poceni?

Strah pred eksekutorjem

— Hej, gospod, tam za vrati, odprite takoj. Tu stoji sodni eksekutor. Vem dobro, da ste doma, ker stojte pred vrati vaših čevljev.

— Ni me doma, odšel sem v drugih čevljih.

Varčen.

— Rad bi potoval v Afriko.

— In hočete, da vam naša pisarna preskrbi vse potrebno?

— Ne, rad bi samo zvedel, na katerem parniku ne zaračunavajo človeku hrane, kadar dobi morako bolezen.

Emile Gaborian:

43

Vampirji velemesta

Roman

— In vendar jo preganjajo, groze ji s prodajo njenih dveh kravic, edinega, kar ima na svetu.

— Uboga mati Rouleau! — je pripomnil Dauman. — Toda zdaj, ko skrbi za njo tako odlična dobrotnica, je rešena.

Diana žal ni imela denarja. Njena dobroteljska zadnja časa ni bila izčrpala samo vseh njenih prihrankov, temveč je bila prisiljena nadlegovati tudi očeta in mater s prošnjo, naj ji pomagata iz zadrege.

— Pomenim se o tem z očetom, — je odgovorila s takim glasom, da se je slišala iz njega brezupnost.

Dauman se je zresnil obraz.

— Gospod de Sauvembourg! — je dejal. — O, ta se bo informiral, okleval bo, vdovini kravici bosta pa ta čas že prodani. Če smem gospodični svetovati, bi ji dejal, naj se obrne v tej zadevi na tega ali onega prijatelja svoje rodbine, recimo na Norberta, če res nimate pri rokah toliko denarja. Vem dobro, da vojvoda ne polni svojemu sinu žepov z zlatom, toda mlademu gospodu si ni treba beliti glave zastran denarja, ker bo kmalu polnoleten, ne glede na to, da bi utegnil še prej priženiti veliko premoženje.

Diana se je ujela v spretno nastavljenost.

— Priženiti? — je ponovila preseščeno.

— In u, jaz ne vem; pravim priženiti, kakor bi rekel podedovati. Res je, da bo moral Norbert še dobrih šest let čakati, če se bo hotel oženiti po svoji in ne po očetovi volji.

— Šest let!... Šaj bo že čez dobro leto polnoleten.

— Če se hoče oženiti brez volje roditeljev, mora biti star šestindvajset, ne pa enaindvajset let.

Udarec je bil tako nepričakovan, da je Diana prebledela. Vsa hladnokrvnost jo je v hipu zapustila.

— Je to mogoče? — je vzkliknila vsa prestrašena. — Ali se ne motite? Če je pa tako...

Dauman se je zmagovalno zasmejal.

— Če gre za zakon, se nikoli ne zmotim, — je odgovoril.

Diana je vstala blede ko zid in izbuljenih oči.

— Dobro, — je zajeceljala, ne da bi pomislila, kaj govori, — z očetom se pomenim o ubogi vdovi... Mudi se mi...

Odšla je, hudo ji je bilo, toda izdati se ni hotela. Dauman jo je spremlil do kočije in spoštljivo ji je odprl vrata.

Diana se je odpeljala nazaj k vdovi Rouleau.

— Govorila sem s »prezidentom«, vse bo v redu, — jo je tolažila.

Uboga žena se ji je hotela zahvaliti, toda Diana jo je prehitela, rekoč:

— Rada bi nekaj napisala.

Vdova je morala obrniti vso svojo revščino, predno je našla košček še dokaj čednega papirja, pero, ki ga je rabila še njen pokojni mož, in star črninik, kamor je nalila malo vina.

In Diana je napisala:

»Prišla bi bila na sestanek kljub slabemu vremenu, da ni bilo uboge bolnice, ki sem jo morala posetiti. Ta dolžnost me zadržuje jutri, obdveh bom pa morala oditi k nekemu Daumanu, pa naj bo vreme še tako slabo.

D....«

Zložila je listek, rekoč:

— Tole pismo bi bilo treba še danes odnesti gospodu Norbertu de Champdoux, toda skrivaj, da bi ne opazila živa duša v gradu, posebno pa ne njegov oče.

Francka, vdovina hčerka, je bila naredila nekemu grajskemu delavcu bluzo in dolžan ji je bil baje še trideset krajcarjev. Izrabila je to pretežno in čez dobro uro je bilo pisemce že v pravih rokah.

In tako je prišel Norbert drugi dan tik pred drugo uro k Daumanu, da bi dobil še nekaj denarja na posodo, ker mu ga je bilo začelo že primanjkovati.

Komaj je začel govoriti z Daumanom o posojilu, se je ustavila pred hišo kočija in v naslednjem hipu je vstopila v sobo Diana. Bila je zelo blede in njene krčevito stisnjene ustnice so pričale, da ji je ta korak skrajno zopern.

Z enim pogledom je Dauman uganil, da je njegov položaj zelo ugoden; prijazno je pozdravil Diano in ji takoj pokazal, da je pripravljen storiti za njo vse, da je razmišljal o usodi uboge vdove in da je zanj ta zadeva urejena.

— Saj lahko pokažem gospodični uradni akt. Sodni eksekutor je dovolil ustaviti postopanje...

— Ne morem najti akta, — je dejal razočarano, — najbrž sem ga pustil doli...

Odšel je in zaprl za seboj vrata. Toda ostal je pri njih in nastavljal uho na luknjico v ključavnici.

Ta trenutek svobode, ki mu ga je nudila nerodna diplomacija podeželskega intriga, se je zdel Norbertu zelo dobrodošla prilika. Čim je Diana prišla, se mu je zazdelo čudno, da je tako blede. Ojunačil se je in jo prijel za roko, ki je ni umaknila; iskal je njen pogled, da bi prečital v njem, kaj se godi v njeni duši.

— Za boga, kaj vam pa je, gospodična? — je začel. — Nesreče te uboge vdove si vendar ne morete jemati tako k srcu.

V odgovor je Diana samo globoko vzdihnila. V obeh so se ji zalesketale solze in ji zdrknile po licih.

— Kriz božji, kaj se je vam pa pripetilo, gospodična? — je ponovil vprašanje ves v skrbeh. — Diana... rotim vas, govorite, odgovorite mi... Kaj nisem vaš najzvestejši prijatelj?

V začetku se je branila, pehala je Norberta rahlo od sebe in se obračala proč. Potem je navidez premagala svojo deklško sramežljivost in priznala, da ji je oče prejšnji večer, ko je najmanj pričakovala, kar tako mimogrede omenil, da bi se lahko prav dobro omožila.

Norbert jo je poslušal ves blede od jeze in ljubosumnosti.

— In vi tega niste odklonili? — je vzkliknil. — Vi niste odklonili tega nesramnega predloga?

Ni odgovorila naravnost, temveč se je začela bridko pritoževati, da jo oče tiranizira.

Dauman je vse dobro slišal in najraje bi bil zavrnil od veselja.

— Kaj pa jaz? — je vzkliknil Norbert z drhtečim glasom. — Kaj mene ne ljubite, kaj ste name pozabili?

— Žalibog ste tudi vi terorizirani, dragi moj, — je odgovorila. — Mar ni najina usoda enaka? Kaj ste že pozabili na vse, kar ste mi zatrjevali? Ali niste tudi vi žrtev neizprosne očetove?

— Torej sem slaboten in strahopeten fante? — je vprašal srdito.

— Vaš oče je vseomogočen, — je odgovorila Diana mirno. — Trd je in neizprosni, a vi ste v njegovih rokah. Vaš oče, dragi moj...

To je bilo že preveč. Norbert se ni mogel več premagovati.

Med zakonci

— In res je, da se omože čisto najlepša dekleta z največjimi tepci.

— Le nikar nobenih poklonov, možiček.

Tragedija ruske vohunke

Tajnica generala Hötendorfa je izdala Rusom priprave za avstrijske ofenzive

Tajnica šefa avstrijskega generalnega štaba generala Hötendorfa v Baden-Badenu je postala v začetku vojne hčerka skrahirane avstrijske patricijske rodbine Margareta Vimolova. Ona ni bila sicer tako znamenita lepota, kakor Mata Hari, imela je pa zelo lepe oči, bila je izredno dražestna in inteligentna in zato ni čuda, da so se zanimali za njo vsi častniki garnizije. Toda proti pričakovanju se ni za nobenega ogrela in zdelo se je, da jo veseli samo delo v pisarni. V pisarni je bila čudovito marljiva, večkrat je delala nepretrgoma 24 ur.

Pozimi 1915-16 je bil dodeljen generalnemu štabu mladi nadporočnik Stefan Szalay, ki se mu je posrečilo ogreti Margareto srce. Zasnubil jo je in Margareta je bila zadovoljna, toda pod pogojem, da ostane njun zakon tajen do konca vojne, češ, da podpira s svojim zaslužkom starše in če bi general zvedel, da se je omožila, bi jo odedoval. In tako se je nadporočnik Szalay nekega večera v aprilu 1916 na Dunaju poročil z Margareto, zjutraj sta se pa vrnila v Baden-Baden vsak na svoje službeno mesto.

Čez zimo so pripravljali v generalnem štabu načrt ofenzive proti Brusilovu. Ko je bilo vse pripravljeno, je dal Hötendorf povelje za začetek ofenzive. Toda ko se je bila avstrijska ofenziva že pričela, je prišla kakor strela iz jasnega z bojišča vest, da so začeli tudi Rusi veliko in izbornu pripravljeno ofenzivo. In čudno — telefonska proga, ki naj bi prinašala v avstrijski generalni štab važne vesti, je bila naenkrat pretrgana. Brusilov je poslal vse svoje rezerve na levo avstrijsko krilo, od koder so bile avstrijske čete zaradi ofenzive poslone na desno krilo, in tako so Rusi avstrijsko fronto prodrli. Predno so jih Avstriji ustavili, so imeli toliko izgub, da na ofenzivo niti misliti niso mogli.

Takoj je bilo jasno, da so bile priprave za avstrijsko ofenzivo izdane in vojaške oblasti so napele vse sile, da izlede vohuna. Toda vse njihovo prizadevanje je bilo zaman, da jim ni priskočilo na pomoč čudno naključje. Vojaška patrola je našla v Brnu na ulici bojašnega moža. Odvedla ga je v vojašnico, kjer so ugotovili, da je pod svojo obložen s papirji. Izkazalo se je, da gre za francosko pisano tajno vojaško povelje in da je aretiraneč adjutant šefa ruske špijonažne službe majorja Ivanova Mihailoviča. Ko se je aretiraneč zdrnil iz epileptičnega napada, je spoznal, da je izdan. Na vsa vprašanja je molčal in čez nekaj dni je bil ustreljen.

Dokumente so poslali Hötendorfu, ki je ves presenečen spoznal, da so povelja pisana na njegovem pisalnem stroju, ki se je tako razlikoval od drugih, da ga ni bilo mogoče zamenjati. Na ta stroj je pisala samo Hötendorfova tajnica. Na njeno stanovanje so takoj poslali detektive, ki so našli med perilom za 2 milijona bankovcev. Takoj je bilo sklicano vojno sodišče pod predsedstvom cesarjevega bratrance nadvojvode Friedricha, ki je obsodilo Margareto Vimolovo na smrt. V obsodbi je bilo rečeno, da mora biti takoj ustreljena. Kljub temu so jo pa pustili živeti še dva dni, da bi zvedeli od nje, kje se skriva major Ivanov, ki se je mudil neke v Avstriji. Toda Margareta njegovega skrivališča ni hotela izdati.

Ta čas se je vrnil nadporočnik Szalay, ki je bil poslan s povelji na bojišče, in lahko si mislimo njegovo presenečenje, ko je zagledal na Margaretim mestu drugo tajnico. Misli je, da je njegova žena zbolela. Ko je že odhajal,

ga je poklical Hötendorf nazaj in mu sporočil, da bo drugo jutro poveljeval odredu, ki ima nalogo ustreliti vohunko Margareto Vimolovo. Szalay je povelje izpolnil, potem je pa odšel v svoje stanovanje, napisal nekaj poslovnih pisem in se ustrešil. Zadeva je ostala tajna in šele nedavno, ko so pregledovali vojni arhiv, so našli zapečateno škatlico, v kateri je bilo s krvjo poskropljeno pismo nadporočnika Szalaya, naslovljeno Conradu von Hötendorfu. Nadporočnik piše svojemu predstojniku, da je bila Margareta Vimolova njegova žena, da jo je vroče ljubil in da ni imel niti pojma, da je vohunka. Zato si je končal življenje.

Nemci se branijo otrok

Vedno hujša gospodarska kriza v Nemčiji je začela zadnje čase nevarno posegati tudi v rodbinsko življenje ter vplivati na sklepanje zakonskih zvez in skrb za potomstvo. Nemška uradna statistika pravi, da postajajo posledice gospodarske krize baš v tem pogledu zelo nevarne. Rodbinsko življenje v Nemčiji se je zadnja leta temeljito izpremenilo. Nikjer na svetu se menda duh časa ne pozna na zakonskih zvezah tako, kakor v Nemčiji, kjer je vedno več zakoncev brez otrok, kar postaja že sistem tem bolj, čim hujša je gospodarska kriza.

Že zdaj je v Nemčiji nad 40% zakoncev brez otrok. Zakoncev z enim otrokom je okrog 13%, z dvema otrokoma 20%, s tremi pa 12%. Rodbin, ki imajo več kakor tri otroke, je približno 17%. To so pa že povprečni podatki iz srednjih in manjših mest. V večjih mestih je položaj še obupnejši. V Berlinu je že 50% zakoncev brez otrok. In tako je v vseh večjih nemških mestih. Še mnogo bolj kakor drugod po svetu so v Nemčiji minili časi, ko so veljali otroci za blagoslov božji.

Namesto straže častna beseda

Ravnatelj švedskega kazniškega departamenta Wikman je presenetil javnost z zanimivim poročilom o novem postopanju z jetniki. Že nad 10 let imajo v Singeshultu v vzhodnem delu Švedske kolonijo, kamor pošiljajo kaznjence, ki pa ne poznajo ne celic, ne mračnih sten, ne straže. Jetnik mora dati samo častno besedo, da ne bo zapustil kolonije, pa je vse opravljeno. Mnogi zločinci morajo ostati v koloniji dolga leta, pa se še ni primerilo, da bi bil kdo pobežal. Zločinci so se vedli vseh 10 let tako lepo, da so zadovoljni z njimi tudi kmetje v okolici.

Wikman sklepa iz tega, da se da z lepim ravnanjem tudi pri zločincih marsikaj doseči. Po njegovem mnenju so navadne kazni največja nesreča za ljudi, ki morajo v njih odsedeti kazni. V kazniščah se zločinec ne more poboljšati, ker vpliva nanj življenje samo tako, da začne še bolj sovražiti človeško družbo, ki ga je pahnila v neznozne razmere.

Prebrisnost

— Kje si pa bil snoči tako dolgo?

— Prebrisana žena nikoli ne vpraša moža, kje je bil.

— Oho! A prebrisani mož lahko vpraša ženo, kje je bila!

— Prebrisani mož? Prebrisani mož je sploh nimajo žen, draga moja.

Skozi steno vidi

V Černovicah v rumunskem delu Bukovine imajo učitelja ljudske šole Josefa Schmidta, ki vidi skozi steno. Učitelj se je zdravil v bolnici in nekega dne je postal nekam čudno nemiren. Spal je z odprtimi očmi, premetaval se je, izbulil oči in se zagledal v steno sosedne sobe, vmes je pa nekaj mrmral. Prihitele so usmiljenke in povedal jim je, da vidi v sosedni sobi zdravnika in bolnika, čeprav sam nikoli ni bil tam. Povedal je tudi, kakšno bolezen ima bolnik in označil jo je z latinskimi imeni, čeprav se latinščine nikoli ni učil.

Po dolgem prizadevanju se je zdravnikom posrečilo zbuditi učitelja iz čudnega spanja. Mož se ni mogel ničesar spominjati, vse, kar je govoril v spanju, je bilo pozabljeno. Lahko si pa mislimo presenečenje zdravnikov, ko so ugotovili, da se je v sosedni sobi res mudil zdravnik in da leži tam bolnik, ki ima bolezen, o kateri je govoril učitelj v spanju. Pozneje je Schmidt zapustil bolnico in se vrnil v šolo. Toda od časa do časa zapade v hipnotično stanje, v katerem govori tuje jezike in vidi na daljavo. Celo morila, ki ga je policija zaman iskala, je izsledil v hipnotičnem stanju.

Fisateljova smola.

— Je sprejela gledališka uprava tvojo trodejancko?

— Da, toda ravnatelj, dramaturg in višji režiser jo hočejo za eno dejanje skrajšati.

— No, to nič ne de, to se že da napraviti.

— Žal ne gre, ker hoče vsak črtati eno dejanje.

Dober zdravnik.

— Ta zdravnik je zelo dober mož. Od nobenega bolnika ne sprejme denarja.

— Od česa pa živi?

— Njemu plačajo vedno dediči njegovih bolnikov.

Župan govori.

Župan: Dragi sosedje, našo cesto bo treba popraviti, saj bi si še živina polomila na nji noge. Včeraj sem šel po nji in malo je manjkalo, da si nisem polomil nog.

Pri zdravniku

— Omožiti se morate, gospodična, pa boste takoj zdrava.

— Pa me vzemite.

— Pardon, gospodična, mi zdravnik! lekarstva sicer predpisujemo, sami jih pa ne rabimo.

Lokalna železnica.

— Naša železnica je najvarnejša na svetu. Izključeno je namreč, da bi trčila pri nas dva vlaka.

Potnik: Kako to?

— Ker imamo samo en vlak.

Pred sodiščem.

— Zaradi pomanjkanja dokazov ste oproščeni obtožbe.

— Kaj pa ura, gospod sodnik, ali jo lahko obdržim?

NAZNANJAM

cenjenemu občinstvu, da bom OTVORIL v soboto, dne 31. oktobra v ROŽNI DOLINI, Cesta XV, št. 26

podružnico mesarije

Imel bom na zalogi prvovrstno goveje, telečje in svinjsko meso po najnižji ceni.

Priporočam se za obilni poset

FRANC DOLNIČAR

MESAR, ŠOLSKI DREVORED

VI 23504/31—1

3001

Razpis

MESTNO NAČELSTVO V LJUBLJANI nabavi za mestno pripravo:

ca. 33.000 kg zdravega, suhega, rešetanega ovsa za takojšnjo dobavo ter
ca. 30.000 kg zdravih, suhih, srednjih pšeničnih otrobov za sukesivno dobavo ca. 2500 kg vsakega meseca v letu 1932.

Natančnejši zadevni pogoji se dobe pri mestnem gradbenem uradu v Ljubljani, Šolski drevored 2/II po Din 10. Ponudbe s priloženimi vzorci je kolkovati s Din 100.— in jih vložiti v mestnem gradbenem uradu najkasneje do 6. novembra 1931 do 11. ure dopoldne.

MESTNO NAČELSTVO V LJUBLJANI
dne 28. oktobra 1931.

Župan in mestni načelnik: DR. DINKO PUC I. r.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v smislu za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. Najmanjši oglas 5.—

IVAN MAGDIČ
krojač
Ljubljana, Gledališka ul. št. 7, se priporoča za jesensko sezono.

VELIKO PEČ
za gostinski lokal kupi Angela Kunsteja, Jezica, gostilna. 3005

KORESPONDENTINJO
perfektno v italijanskem jeziku, z večletno prakso v lemi stroki, sprejemne. Pisane ponudbe na oglasni oddelk »Jutrat« pod šifro »Takoj 3008«.

Sveže najfinije norveško ribje olje
iz lekarne Dr. G. FIOCCOLI-ja v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam.

NAMOČENA POLENOVKA
najboljše vrste, prama šunka, sveži narezki, razne delikatese po zelo nizki ceni. — Vino črno in belo, priporočljivo osobito za bolnike, ter vedno sveže specerjako blago po kakovostni ceni priporoča trdica F. R. Kovarčič, Miklošičeva c. 32. Prepričajte se! 3002

FORD
type 1929, novo lakirano, nova streha, generalno popravljeno, odprt, takoj naprodaj za 18.900 Din. Resnični reflektantom poskusne vožnje na raspolago. Voz v brezhibnem stanju. Rafael Simčič, Stična. 3003

PERUTNINA!
pitana, štajerska, sveže zaklana, poukladi, gos, raze, purani, piščanci itd. imam vedno v zalogi. Nudim najceneje: Aleka, Hedžet, trgovina s perutnino, Ljubljana VII., Aleševčeva u. 7. — Tramvaj postajališče, mitnica šiška. Isto tam se dobi tudi perje! 3006

BUKOVA DEVA
TRBOVELJSKI PREMOG pri št. »KURIVO«
LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 33 (na Balkanu)
Telefon 34—34

TRGOVSKEGA VAJENCA
s primerno predizobrazbo sprejema Norb. Zaner & sin. Sv. Peter v Sav. dolini. Prednost ima tisti, ki se je že nekega časa učil — ako ga njegov prejšnji gospodar priporoči. 3004

MORSKE RIBE
Danes sveže pošiljke, vino dalmatinsko, prvovrstno, vse iz lastnih vinogradov — v gostilni na dvorišču Hotela Tratinik. Sunara.

LEP LOKAL
v Gledališki ulici odda takoj Pokušajniški zavod za nameščenje v Ljubljani. 3010

ŽIMO
za modroce od najcenejše do najfinije po tovarniških cenah prodaja
RUDOLF SEVER,
Ljubljana, Marijin trg št. 2

MORSKE RIBE

Danes v večji izbiri sardale, skombri, švolje, burboni, branci in itd. — Izbira drugih jedil, purani in piščanci na razne načine. — Vino izvrstno; črni in beli mošt. Cene nize!

OPERNA KLET, GLEDALIŠKA ULICA 2 — LJUBLJANSKI DVOR, KOLODVORSKA ULICA 28 2864

Trajno ondulacijo

na najmodernejšem aparatu, garantiran uspeh, ter barvanje las — izvršuje

damski salon „POLANC“

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 1

Lovske puške

floberte, browning pištole, pištole za strašenje psov, lovške in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER puškar.

Ljubljana, Kongresni trg št. 9

Večja množina makulaturenega papirja

naprodaj po zelo ugodni ceni

Naslov pove uprava Slovenskega Naroda